

LUND 10 augusti 2007 01:30

Gifterna från "surhålet" kan ge hjärnskador

–Tippor som läcker är alltid farligt för miljön. Det som brukar ingå i lakvatten från gamla tippor kan innehålla ämnen som rubbar fertilitet och ge missbildningar. Det säger miljöexpert Högni Hansson med anledning av Sydsvenskans avslöjanden.

Av: Johanna Gustavson

LUND. Det säger miljöexpert Högni Hansson med anledning av Sydsvenskans avslöjanden om Sankt Hans backar.

När Klostergårdsborna kämpade för att Åkerlund & Rausing skulle minska sina utsläpp av toluen på mitten av 80-talet var Högni Hansson engagerad. Tetra Pak och Å&R tillhörde de industrier som dumpade stora mängder avfall på Sankt Hans backar.

–Jag vet att Åkerlund & Rausing har använt toluen i sin tillverkning, det är ett lösningsmedel som kan ge upphov till hjärnskador. Med tanke på att de tillverkat plast ingår med största sannolikhet även xylen (lösningsmedel för avfettning och rengöring) och rengöringsmedlen trikloretylen och perkloretylen, säger Högni Hansson.

Det här är olika slag av klorerade lösningsmedel som även har använts i stor utsträckning av kemtvättar. Toluen och xylen är exempel på långtidsverkande miljögifter som lagras i fettvävnader och anrikas i näringskedjan och var vanligt i 60-talets förpackningsindustri.

Att industriavfall dumpades utan kontroll var vanligt innan miljölagstiftningen trädde i kraft. 

–Det behövdes inte något tillstånd för denna typ av deponering på den här tiden. Däremot är kommunen ansvarig för tippet även idag, för att vidta åtgärder och för att kontrollera att verksamheten inte orsakar skador, säger Högni Hansson.

När kommunen 1967 i en enkät fick svara på frågan om det förekom förstöring av giftiga varor i kommunal regi, kryssade man ett tydligt nej i det frågeformulär som skickades ut från dåvarande giftnämndens destruktionskommitté. Hälsovårdsnämnden i dåvarande Lunds stad tycks inte ha klassat det som dumpades på Sankt Hans backar som särskilt skadligt när det begav sig.

Kommunen hade inte heller tagit emot förfrågningar eller klagomål angående emballage som innehållit giftiga varor, sade man.

Åkerlund & Rausing bränner färgrester i en brännugn, noterade dåvarande stadsläkaren Jerker Nermark som handlade ärendet. Att företagets giftrester och plastavfall dumpas på tippen står inte att läsa, åtminstone klassas det inte som giftiga varor.

Som Sydsvenskan berättat konstaterade fiskeekologen Anders Eklöv redan år 2000 att det fanns missbildade fiskar i Vallkärrabäcken, nedströms Sankt Hans backar. Konsultfirman J&W nämnde de missbildade fiskarna i sin rapport, som fanns med som bakgrundsmaterial när soptippsärendet togs upp i kommunfullmäktige i augusti 2002.

Men uppgiften att lakvatten påverkade fisk och gjorde den vanskapt lämnade man därhän. Men kommunstyrelsens dåvarande ordförande Christine Jönsson menar att hon inte kände till det.

–Jag är självkritisk till att vi gick med på återremiss på ärendet. Hade vi känt till att det fanns den här typen av påverkan vid Sankt Hans så hade vi ålagt renhållningsstyrelsen att genomföra saneringarna direkt. Det hade inte behövt läggas på taxan utan hade kunnat tas ur deras övriga budget, säger Christine Jönsson (m) som lämnade uppdraget som kommunstyrelsens ordförande oktober 2002.

–Rapporter som kommit in efter det är inte på mitt ansvar, säger hon.

LUND